

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний

Кафедра слов'янської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин

В.В. Третько

31 серпня 2020 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Методика викладання зарубіжної літератури

Освітньо-професійна програма Англійська мова і література

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Горячок Інна Владиславівна
Профайл викладача	http://ksf.khnu.km.ua/index-1.htm
Е-mail викладача(ів)	goria_@ukr.net
Контактний телефон	
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/enrol/index.php?id=1070
Навчальний рік	2020-2021
Консультації	Очні: середа, 5 пара, 4-419а; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЕКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	4	7	5	150	51	17		34		99			+	

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методика викладання зарубіжної літератури» є обов'язковою для студентів четвертого курсу спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) першого (бакалаврського) освітнього рівня. Ця навчальна дисципліна є логічним продовженням теоретичних і практичних дисциплін у системі фахових предметів педагогічного напрямку. «Методика викладання зарубіжної літератури» ґрунтується на науковій методології, досягненнях сучасної літературознавчої, педагогічної, психологічної, методичної науки, а також на основних положеннях Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, Концепції літературної освіти в Україні. Зміст дисципліни полягає у розкритті єдності діяльнісного, компетентнісного, особистісного та комунікативного підходів до навчання зарубіжної літератури та охоплює основні аспекти її вивчення. Предмет дисципліни – технологія навчання зарубіжної літератури як шкільного предмету у єдності його навчальних та виховних цілей.

Пререквізити: історія зарубіжної літератури; **кореквізити:** педагогічна практика у закладах середньої освіти.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни – теоретично та практично підготувати студентів спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) до самостійної професійно-педагогічної діяльності в якості вчителя зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти.

Завданнями курсу є сформувати у студентів літературознавчу та методичну базу для здійснення майбутньої професійної діяльності; ознайомити студентів з сучасними підходами до навчання зарубіжної літератури, принципами, формами організації навчальної діяльності учнів, сучасними технологіями навчання зарубіжної літератури; ознайомити зі змістом шкільного курсу зарубіжної літератури, дійсними навчальними програмами, вимогами до формування загальних та спеціальних компетенцій учнів на уроках зарубіжної літератури; навчити здійснювати викладацьку діяльність (планування та організацію власної професійної діяльності, контроль за якістю знань, умінь та навичок школярів, аналіз та прогнозування результатів навчання).

Очікувані результати навчання

У результаті вивчення курсу студенти повинні: **знати й розуміти** принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в ЗЗСО; **знати й розуміти** особливості навчання різномірних груп учнів, **застосовувати** диференціацію навчання; **виявляти** особливі потреби учнів та **організовувати** освітній процес відповідно до них; **оперувати** базовими категоріями та поняттями спеціальності; **володіти** основами планування й організації освітнього процесу у викладанні зарубіжної літератури, проектування власної професійно-методичної діяльності; **добирати й застосовувати** сучасні освітні технології та методики для формування ключових компетентностей учнів і **здійснювати** самоаналіз ефективності уроків; **розробляти** навчально-методичне забезпечення для проведення занять з зарубіжної літератури; **знати** специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, **характеризувати** літературні епохи, художні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, **інтерпретувати** художні твори класики й сучасності та **використовувати** набуті знання у викладанні зарубіжної літератури у ЗЗСО; **застосовувати** різні види аналізу художнього твору, **визначати** його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, значення для національної та світової культури, формування світогляду, моралі, міжкультурної толерантності, ціннісних орієнтацій учнів у сучасному полікультурному суспільстві; **застосовувати** методи та форми контролю і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів; **використовувати** компетентнісний підхід у навчанні зарубіжної літератури у ЗЗСО; **використовувати** інформаційні та комунікаційні технології для самонавчання та вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Методика викладання зарубіжної літератури як наука.	Методика викладання зарубіжної літератури як наука.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 1.	5	[1, с. 24–78]; [2]; [3]; [5, с.14-26]
2		Становлення викладання світової літератури в школах України.	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 1.	6	[1, с. 24–78]; [2]; [3]; [5, с.14-26]
3	Літературна освіта в Україні	Літературна освіта у сучасній школі. Урок як основна форма навчального процесу.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 3.	6	[1, с. 114-160]; [3]; [4]; [6, с.34-38]
4		Організація роботи вчителя зарубіжної літератури.	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 2.	6	[1, с. 114-160]; [3]; [4]; [6, с.34-38]

5	Урок зарубіжної літератури у сучасній школі. Метод творчого читання, евристичний (частково-пошуковий) дослідницький, пояснювально-ілюстративний та репродуктивний методи на уроках зарубіжної літератури	Урок зарубіжної літератури у сучасній школі. Типи уроків зарубіжної літератури. Структура уроку зарубіжної літератури.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 5.	6	[1, с.160-187]; [2], [4], [6, с.35-41]
6		Метод творчого читання, евристичний (частково-пошуковий) дослідницький метод. Пояснювально-ілюстративний та репродуктивний методи на уроках зарубіжної літератури	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 3.	6	[1, с.160-187]; [2], [4], [6, с.35-41]
7	Сучасні педагогічні технології у практиці вчителя зарубіжної літератури. Педагогічна технологія, навчальний метод, навчальний прийом, вид навчальної діяльності. Класифікація методів навчання літератури. Засоби навчання зарубіжної літератури в школі	Сучасні педагогічні технології у практиці вчителя зарубіжної літератури. Класифікація методів навчання літератури. Педагогічна технологія, навчальний метод, навчальний прийом, вид навчальної діяльності.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 7.	6	[1, с.141-144]; [2]; [3], [5, с.76-85]
8		Кабінет зарубіжної літератури в школі.	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 4.	5	[1, с.141-144]; [2]; [3], [5, с.76-85]
9	Засоби навчання зарубіжної літератури в школі. Етапи вивчення художнього твору	Засоби навчання зарубіжної літератури в школі. Застосування ТЗН та ІКТ на уроках зарубіжної літератури.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 9.	6	[1, с.188-239]; [3]; [4]; [5, с.129-32]
10		Правила відбору та використання засобів навчання.	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 5.	6	[1, с.188-239]; [3]; [4]; [5, с.129-32]

11	Етапи вивчення художнього твору. Вивчення художніх творів у їхній родовій специфіці	Етапи вивчення художнього твору. Підготовка учнів до сприймання твору. Читання твору. Підготовка до аналізу та аналіз художнього твору.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 11.	6	[1, с. 240-389; [4]; [6, с.39-41]
12		Особливості вивчення епічних творів. Особливості вивчення драматичних творів. Підсумкові заняття з вивчення творів художньої літератури. Оцінювання роботи учнів на уроці зарубіжної літератури	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 6.	5	[1, с. 240-389; [4]; [6, с.39-41]
13	Вивчення художніх творів у їхній родовій специфіці.	Вивчення епічних і ліричних творів у їхній родовій специфіці	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 13.	6	[1, с. 390-394]; [3]; [4]; [5, с.251-276]
14		Вивчення драматичних творів у їхній родовій специфіці	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 7.	6	[1, с. 390-394]; [3]; [4]; [5, с.251-276]
15	Розвиток зв'язного мовлення на уроках зарубіжної літератури	Розвиток зв'язного мовлення на уроках зарубіжної літератури.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 15.	6	[1, с. 240-389; [4]; [6, с.39-41]
16		Місце уроків розвитку зв'язного мовлення у системі уроків зарубіжної літератури.	Виконання індивідуальних дослідницьких завдань відповідно до матеріалу лекції 8.	6	[1, с. 383-390]; [3]; [4]; [5, с.242-265]
17	Розвиток зв'язного мовлення на уроках зарубіжної літератури	Особливості розвитку писемного мовлення на уроках зарубіжної літератури. Особливості розвитку усного мовлення.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 17.	6	[1, с. 390-394]; [3]; [4]; [5, с.251-276]

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітньої програми та навчального плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набуті студентом знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення «Про порядок перезарахування результатів навчання та визначення академічної різниці у ХНУ» (<https://www.khnu.km.ua/root/files/01/10/03/006.pdf>).

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні форми контролю, зокрема: усне опитування, заслуховування доповідей та презентацій, захист індивідуальних досліджень, самостійні роботи, тестування, семестровий контроль у формі іспиту. При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота	Підсумковий контроль (іспит)
Практичні заняття	Тестовий контроль	Індивідуальні дослідницькі завдання	Підсумковий контрольний захід
0,2	0,2	0,2	0,4

Підсумкова семестрова оцінка виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЕКТС

Оцінка ЕКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Зараховано Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків. Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
B	4,25-4,74	4	
C	3,75-4,24	4	
D	3,25-3,74	3	
E	3,00-3,24	3	
FX	2,00-2,99	2	Незараховано Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.
F	0,00-1,99	2	

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Методика викладання зарубіжної літератури як наукова дисципліна.
2. Своєрідність методики викладання зарубіжної літератури як науки, її складові частини та витоки розвитку.
3. Зв'язок методики викладання зарубіжної літератури з іншими науками.
4. Методи наукового дослідження в методиці зарубіжної літератури.
5. Становлення і розвиток методики викладання зарубіжної літератури як науки.
6. Місце і роль літератури серед інших шкільних навчальних предметів. Багатофункціональність зарубіжної літератури як шкільної навчальної дисципліни.
7. Зміст поняття «зарубіжної літератури в школі», його складові елементи.
8. Унікальний характер зарубіжної літератури як шкільного навчального предмета: органічне поєднання в ньому науки і мистецтва.
9. Сучасний стан викладання зарубіжної літератури в загальноосвітній школі.
10. Програми з зарубіжної літератури. Принципи їх побудови.
11. Підручники з зарубіжної літератури їх типи, структура, вимоги до них на сучасному етапі.
12. Планування та організація праці словесника.
13. Кабінет зарубіжної літератури у школі.
14. Учитель-словесник і професійні вимоги до нього.
15. Учень як об'єкт навчання і виховання на уроках зарубіжної літератури.
16. Психологічні особливості сприйняття учнями літературного твору.
17. Основні етапи літературного розвитку школярів.
18. Особливості сприйняття зарубіжної художньої літератури молодшими підлітками.
19. Особливості сприйняття зарубіжної художньої літератури старшими підлітками.
20. Сприйняття зарубіжної художньої літератури учнями віку ранньої юності.
21. Методи і методичні прийоми викладання зарубіжної літератури в середній школі.
22. Поняття про «метод» і «методичний прийом».
23. Принципи класифікації методів викладання зарубіжної літератури.
24. Огляд існуючих класифікаційних систем методів викладання зарубіжної літератури.
25. Характеристика найважливіших методів викладання зарубіжної літератури (за класифікаційною системою М. І. Кудряшова).
26. Специфіка та ефективність уроку зарубіжної літератури.
27. Основні вимоги до уроку зарубіжної літератури.
28. Проблема структури уроку зарубіжної літератури.

29. Проблема типології уроків зарубіжної літератури.
30. Взаємозв'язок типу і структури уроку.
31. Етапи вивчення літературного твору.
32. Організація читання учнями програмних літературних творів.
33. Виразне читання літературного тексту, його роль в літературній освіті учнів. Теоретичні основи виразного читання.
34. Шляхи вироблення в учнів навичок виразного читання тексту.
35. Методи і методичні прийоми роботи над засвоєнням тексту твору перед його аналізом.
36. Аналіз літературного твору в школі. Основні принципи аналізу.
37. Шляхи аналізу «услід за автором».
38. Пообразний шлях аналізу.
39. Проблемно-тематичний шлях аналізу.
40. Комбінований шлях аналізу.
41. Аналіз композиції твору.
42. Аналіз мовно-стилістичних особливостей твору. Стилістичний аналіз тексту як основний методичний прийом роботи над вивченням мови твору.
43. Підсумкові (заключні) заняття по вивченню твору.
44. Особливості вивчення епічних творів.
45. Особливості вивчення ліричних творів.
46. Особливості вивчення драматичних творів.
47. Методика вивчення біографій письменників.
48. Особливості вивчення біографії письменника різними віковими групами учнів.
49. Методика вивчення історико-літературних (оглядових) тем.
50. Вивчення елементів теорії зарубіжної літератури в школі.
51. Розвиток мовлення учнів у системі літературної освіти.
52. Зміст понять «усне» й «писемне» мовлення. Їх мета та завдання.
53. Система роботи з розвитку усного мовлення на уроках зарубіжної літератури.
54. Система письмових робіт з зарубіжної літератури.
55. Позакласна робота з зарубіжної літератури.

Рекомендована література

Основна

1. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник / Леся Федорівна Мірошніченко. – К.: Вища школа, 2007. – 415 с.
2. Дроздовський Д. Концепція літературної освіти: теоретичні перспективи і стратегічні загрози [Електронний ресурс] / Дмитро Дроздовський. – Режим доступу : <http://dyvoslovo.com.ua/statti/01-2/>.
3. Концепція літературної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua.
4. Пультер С. О. Методи та прийоми викладання літератури в школі [Електронний ресурс] / С. О. Пультер, А. М. Лісовський. – Режим доступу : http://www.zipro.net.ua/index.php?page_id=255.
5. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі : навч. посібник / Ф. М. Штейнбук. - К.: Кондор, 2007. – 316 с.
6. Богосвятська А.І. Сучасні педагогічні технології у практиці вчителя світової літератури / А.І. Богосвятська // Зарубіжна література в школах України: Методичний журнал. – 2013. – № 1. – С. 34-41.

Допоміжна

7. Добровольська Н. М. На допомогу вчителю. Критерії оцінювання зі світової літератури / Наталя Михайлівна Добровольська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/na-dopomogu-vchitelevi-kriteriyi-otsiniuvannya-zi-.html>.
8. Куцінко О. Г. Професійний довідник учителя літератури / О. Г. Куцінко – Х. : Основа, 2012. – 324 с.
9. Логінов А. Матеріали для кабінету зарубіжної літератури / А. Логінов // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2002. – № 5. – С.13–18.
10. Ситченко А. Л. Аналіз епічного твору в 5 класі: посібник для вчителів / А. Л. Ситченко. К.: Ленвіт, 2007. – 96 с.
11. Ситченко А. Л. Вивчення ліричного твору: аспекти технології / А. Л. Ситченко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2001. – № 4. – С. 41 – 43.
12. Токмань Г. Вивчення епосу в школі. Структура аналізу, прийоми роботи, екзистенційні особливості інтерпретації / Ганна Токмань // Дивослово. – 2002. – № 9. – С. 15 – 18.
13. Химера Н. Упровадження мультимедійних технологій на уроках зарубіжної літератури // Зарубіжна література. – 2010. – № 3-4. – С. 3-5.